

INFORMISANA ODLUKA O VAKVINACIJI – ČESTO POSTAVLJANA PITANJA (POSLEDNJE AŽURIRANJE: SVIBANJ 2021)

Vaša diskusija i odluka o tome da li trebate primiti COVID-19 vakcinu ili ne, počinje sada. Vakcina je važna. Još važniji je vaš IZBOR. Kada donosite odluku o primanju vakcine, IZBOR JE VAŠ.

- Vi imate kontrolu nad onim što se dešava s vašim tijelom.
- Može biti teško donijeti ispravnu odluku kada nemate dovoljno informacija.
- Neriješena, nepriznata i neizliječena trauma izrodila je opravdane strahove i nepovjerenje.
- Potrebne su vam pouzdane informacije zasnovane na činjenicama da biste donijeli najbolje odluke.

KLINIČKA ISPITIVANJA VAKCINE

Šta je vakcina i kako djeluje?

Vakcine su preparati koji stimuliraju ljudski imuni sistem da proizvodi imunitet na određenu bolest, štiteći osobu od te bolesti. Vakcine pomažu vašem imunološkom sistemu da prepozna i uništi virus kada je vaše tijelo izloženo virusima od strane drugih ljudi. Tokom posljednjih stotinu godina razvijene su vakcine za borbu protiv malih boginja, poliomijelitisa ili dječje paralize, ospica, zaušnjaka, rubeole, hepatitisa i još mnogo toga.

Zašto je vakcina potrebna?

Vakcina je jedno od dostupnih sredstava za zaustavljanje pandemije. Ona pojačava vaš imuni sistem, tako da ako ste izloženi virusu, možete se boriti protiv njega. Drugi postupci, poput nošenja maske, pranja ruku i socijalnog distanciranja, smanjuju šanse za izlaganje virusu ili njegovo širenje.

Šta su klinička ispitivanja?

Klinička ispitivanja su važan dio utvrđivanja sigurnosti i efikasnosti vakcine. Svrha kliničkih ispitivanja je da se stvore naučni dokazi i podaci o sigurnosti i predaju Američkoj Upravi za Hranu i Lijekove (U.S. Food and Drug Administration – FDA), kako bi ih pregledali i zasnovali svoje preporuke. Trenutno su tri farmaceutske kompanije, Fajzer (Pfizer), Moderna i Džonson & Džonson (Johnson & Johnson) završile 3. fazu kliničkih ispitivanja u kojima je učestvovalo više hiljada učesnika. Ispitivanja su utvrdila sigurnost i efikasnost vakcina. Fajzer, Moderna i Džonson & Džonson su od strane FDA-a, dobili odobrenje za hitno korištenje i distribuciju svojih vakcina širom Sjedinjenih Američkih Država.

Ko je testiran tokom COVID-19 kliničkih ispitivanja?

U kliničkim ispitivanjima Fajzer kompanije učestvovalo je preko 44,000 učesnika širom svijeta od kojih je 42% raznolikog rasnog i etničkog porijekla. U ispitivanjima Moderna kompanije učestvovalo je 30,000 učesnika, uključujući 6,000 latinoamerikanaca i 3,000 crnaca. U ispitivanjima Džonson & Džonson kompanije učestvovalo je 40,000 učesnika, uključujući 8,515 crnaca i 19,000 latinoamerikanaca.

Šta je Odobrenje za Hitnu Upotrebu (Emergency Use Authorization - EUA)?

Odobrenje za Hitnu Upotrebu (EUA) omogućava Američkoj Upravi za Hranu i Lijekove (FDA) da odobri vakcinu ili lijek kao odgovor na vanrednu situaciju u javnom zdravstvu. EUA se može odobriti za terapije koje "mogu biti efikasne", ili sa nižim nivoom dokaza nego što bi inače bilo potrebno za potpuno odobrenje od strane FDA-a. FDA Uprava je 2 do 3 mjeseca nadzirala podatke o sigurnosti i efikasnosti prije izdavanja odobrenja za COVID-19 vakcinu. U decembru, 2020. godine, FDA je odobrio Fajzerovu i Moderninu vakcine za hitnu upotrebu u Sjedinjenim Američkim Državama. U februaru, 2021. godine, FDA uprava je odobrila Džonson & Džonson vakcinu za hitnu upotrebu.

Ako se odlučim za vankcinaciju, koju COVID-19 vakcinu bi trebao/la da izaberem?

Ako se odlučite za vakcinu, preporučuje se uzimanje bilo koje vakcine koja vam je na raspolaganju. Ako dobijete Moderninu ili Fajzerovu vakcinu, obavezno primite i prvu i drugu dozu. Ako ne dobijete drugu dozu, možda nećete biti u potpunosti zaštićeni. Ako se odlučite za Džonson & Džonson vakcinu, potrebna vam je samo jedna doza. Trenutno su Moderna, Fajzer i Džonson & Džonson COVID-19 vakcine dostupne u Sjedinjenim Američkim Državama. Klinička ispitivanja pokazala su da sve 3 vakcine dobro djeluju kako bi vas zaštitile od dobijanja COVID-a 19, smanjile šansu za ozbiljnu bolest i smanjile broj bolničkih i smrtnih slučajeva.

Kada će COVID-19 vakcine dobiti potpuno odobrenje od strane FDA-a?

Još nije poznato kada će vakcine dobiti potpuno odobrenje od strane FDA-a.

Trebale su četiri godine da se proizvede vakcina protiv zaušnjaka, kako COVID-19 vakcina može biti bezbijedna i detaljno testirana u tako kratkom vremenskom roku?

Mnogo je faktora bilo od pomoći da se vakcine protiv COVID-19 virusa tako brzo razviju. Uloženi su značajni resursi za finansiranje osnovnih istraživanja i kliničkih ispitivanja, što je znatno ubrzalo vremenski rok. Umjesto kreiranja novih mjesta za ispitivanja, naučnici su se pridružili postojećim; čime su uštedili na vremenu. Pored toga, broj zaraženih u zajednicama omogućio je naučnicima da brzo usporede vaksinisane sa nevakcinisanom populacijom i konačno pokažu da je vakcina učinkovita. Na kraju, ali ne najmanje važno,

veliki broj hrabrih dobrovoljaca spremnih da isprobaju “nove” vakcine tokom kliničkih ispitivanja pomogao je ubrzati proces.

U Ujedinjnom Kraljevstvu Velike Britanije postoji novi soj koronavirusa. Da li će vakcina i dalje biti efikasna?

Prema novim podacima, zaštita stečena trenutnim vakcinama (Moderna, Fajzer i Džonson & Džonson) zadržava se protiv sojeva virusa koji cirkulišu, mada se efikasnost može razlikovati što ćemo i dalje pratiti.

Da li će vakcine postati obavezne?

Ne postoje planovi na državnom nivou koji će ovlastiti da vakcina postane obavezna.

EFIKASNOST

Koliko dobro djeluju COVID-19 vakcine?

Klinička ispitivanja pokazala su da sve 3 vakcine dobro djeluju kako bi vas zaštitile od zaraze COVID-19 virusom, smanjile šansu za ozbiljnu bolest, i smanjile boravak u bolnici i smrtne slučajeve. Ovo vrijedi za bilo koju starosnu dob, pol, etničku pripadnost, ljude sa postojećim zdravstvenim problemima, i one koji su već imali COVID-19. U kliničkim ispitivanjima, Fajzerove i Modernine vakcine bile su 95% efikasne u zaštiti ljudi od COVID-a 19, u poređenju sa ljudima koji su dobili placebo (injekcija bez aktivnog sastojka). Džonson & Džonson vakcina je bila 67% efikasna u zaštiti ljudi od COVID-a 19.

Da li Džonson & Džonson vakcina djeluje dobro kao i Fajzerova i Modernina vakcina?

U kliničkim ispitivanjima, Fajzerove i Modernine vakcine bile su 95% efikasne u zaštiti ljudi od COVID-a 19, u poređenju sa ljudima koji su dobili placebo (injekcija bez aktivnog sastojka). Džonson & Džonson vakcina je bila 67% efikasna u zaštiti ljudi od COVID-a 19. Razlog za različite rezultate može biti taj što je Džonson & Džonson vakcina testirana u zemljama sa nekoliko varijanti COVID virusa i u vrijeme kada je broj slučajeva u nekim od ovih zemalja bio veoma visok. Mnogo slučajeva znači više mogućnosti za infekcije. Fajzerove i Modernine vakcine su testirane prije nego što su se ove varijante proširile. Iako su neki ljudi možda dobili blage simptome nakon što su bili izloženi COVID-u 19, čak i nakon što su dobili Džonson & Džonson vakcinu, djelotvornost je bila jednako dobra kao i djelotvornost Fajzerove ili Modernine vakcine u prevenciji ozbiljne bolesti ili smrti.

Da li je efikasnost Džonson & Džonson vakcine slabija s obzirom da se sastoji od samo jedne injekcije?

Ne, Džonson & Džonson vakcina, s obzirom da se sastoji od jedne a ne dvije injekcije, nema slabiju efikasnost od Fajzerove i Modernine vakcine. Iako su klinička ispitivanja za

3 vakcine pokazala malo drugačije rezultate, to nije zbog broja doza.

Koliko dugo nakon vakcinisanja, vakcina počinje djelovati?

Ako dobijete Moderninu ili Fajzerovu vakcinu, bićete potpuno zaštićeni otprilike 2 sedmice nakon druge doze. Obavezno zakažite svoju drugu dozu na dan kada primite prvu. Ako primete Džonson & Džonson vakcinu, bićete potpuno zaštićeni otprilike 2 sedmice nakon prve i jedine doze.

Ako se vakcinišem, koliko dugo će me vakcina štiti od COVID-a 19?

Još nije poznato koliko će imunitet trajati nakon vakcinisanja. Dužina zaštite se još uvijek proučava.

SIGURNOST

Da li su COVID-19 vakcine bezbjedne?

Fajzer, Moderna i Džonson & Džonson COVID-19 vakcine, u kliničkim ispitivanjima testirane su na desetinama hiljada učesnika i zadovoljile su sigurnosne zahtjeve. Do danas nisu zabilježene ozbiljne nuspojave od ljudi koji su primili kompletnu seriju od doze. Postoje sredstva koja prate sigurnost vakcine i prikupljaju podatke o nuspojavama. Ako se uoči neočekivana reakcija, stručnjaci je dodatno proučavaju kako bi procijenili da li je to stvarna sigurnosna briga. Stručnjaci tada odlučuju da li su potrebne promjene u američkim preporukama o vakcinisanju. Ovo nadgledanje je presudno kako bi se osiguralo da koristi i dalje nadmašuju rizike za ljude koji primaju vakcine.

Koje su nuspojave vakcine?

Kao i svaka vakcina, COVID-19 vakcine mogu izazvati nuspojave. Obično su blage i nestaju nakon nekoliko dana. Većina nuspojava su znaci da vaše tijelo gradi imunitet protiv virusa. Nuspojave Fajzerovih ili Moderninih vakcina najčešće se pojavljuju nakon druge doze, ali se rjeđe javljaju kod starijih odraslih osoba. Uobičajene nuspojave uključuju: bol na mjestu uboda, povišenu tjelesnu temperaturu ili groznicu, slabost (osjećaj umora), glavobolju, bolove u mišićima i proljev. Ozbiljnije ili dugotrajne nuspojave vakcine su moguće ali izuzetno rijetke. Vakcine se kontinuirano nadgledaju kako bi se saznalo o novim rijetkim nuspojavama.

Da li primanje COVID-19 vakcine garantuje da neću dobiti virus?

Kao i sa svakom vakcinom, ne postoji garancija da nećete dobiti virus, ali rane indikacije pokazuju da su Fajzer, Moderna i Džonson & Džonson vakcine gotovo 95% (Fajzer i Moderna) i gotovo 70% (Džonson & Džonson) efikasne u zaštiti od ozbiljnog oboljela COVID-19 virusom. Ako se vakcinišete i ipak se zarazite, vjerujemo da ćete imati ili blage ili nikakve simptome. Zbog toga je toliko važno da i dalje nosite masku, perete ruke i nastavljate da održavate socijalnu distancu.

Mogu li zbog vakcine dobiti COVID-19?

Ne. COVID-19 ne možete dobiti vakcinom. To je zato što vakcina ne sadrži živi virus već dio njegovog genetskog koda.

Mogu li dobiti COVID-19 nakon prve doze vakcine?

Postoji šansa da se zarazite COVID-19 virusom između trenutka kada dobijete vakcinu i dok vaše tijelo ne izgradi puni imunitet. To je zato što je vašem tijelu potrebno namjane 2 sedmice nakon vakcine da izgradi imunitet. Prva doza Fajzerove i Modernine vakcine nudi samo određenu zaštitu od dobijanja COVID-a 19. Niste u potpunosti zaštićeni do dvije sedmice nakon druge doze. Džonson & Džonson vakcini je potrebna samo jedna doza i vi imate potpunu zaštitu otprilike 2 sedmice nakon što ste je dobili.

Ako se vakcinišem, da li treba da nastavim nositi masku, prati ruke i pridržavati se distance?

Da. Trenutno se preporučuje da čak i ako se vakcinišete, nastavite da nosite masku, perete ruke, držite rastojanje od 2 metra i izbjegavate velika okupljanja (naročito u zatvorenim prostorima), vjerovatno dok većina ljudi ne bude imuna na COVID-19 i sve dok se broj zaraženih u zajednici ne smanji.

Ako sada odbijem vakcinu, mogu li se predomisлити kasnije kada vakcina bude odobrena od strane FDA-a?

Da.

Ako sam već imao/la COVID-19, da li treba da se vakcinišem?

Trebali biste razmisliti o vakcinaciji jer se neki ljudi koji su imali virus ponovo mogu zaraziti. Takođe, još uvijek nam je nepoznato koliko dugo traje imunitet nakon oboljenja od COVID-a 19 i to se može razlikovati od osobe do osobe.

Ako se odlučim za vakcinaciju, koje informacije ću morati da pružim?

Ono što trebate pružiti zavisiće od svakog vakcinatora. Baš kao i kod redovnog pregleda kod doktora, trebali biste nazvati unaprijed i pitati šta trebate donijeti. To može biti vozačka dozvola i podaci o vašem zdravstvenom osiguranju, ako je to primjenjivo.

Kako će se koristiti moji podaci?

Vaši zdravstveni podaci će biti zaštićeni. Ne mogu se i ne smiju se koristiti na neetički način. Ograničeni lični podaci prijavljuju se državnoj i federalnoj vladi od strane vašeg lokalnog mjesta za vakcinaciju.

Da li je bezbjedno za moje dijete da se vakciniše?

Početna klinička ispitivanja nisu uključivala djecu. Stoga, trenutno ne postoji vakcina za djecu ispod 16 godina starosti jer proces ispitivanja treba da se nastavi. Međutim, Fajzerova vakcina je odobrena za hitnu upotrebu za vakcinisanje onih od 16 godina. Osobe starije od 18 godina mogu dobiti Moderna ili Džonson & Džonson vakcinu.

Da li je bezbjedno za trudnice da se vakcinišu?

Trudnice nisu bile uključene u Moderna, Fajzer i Džonson & Džonson kliničkim ispitivanjima. To znači da nema podataka koji pokazuju koliko dobro vakcina djeluje kod trudnica. Međutim, na osnovu načina na koje COVID-19 vakcine djeluju, stručnjaci smatraju da vjerovatno neće predstavljati određenu šansu da naštetite trudnicama. Nekoliko studija je pokazalo da je veća vjerovatnoća da će trudnice koje dobiju COVID-19 imati teži slučaj oboljenja. Ako ste trudni, razgovarajte sa svojim doktorom kako biste saznali više o vakcinaciji.

Da li škole zahtijevaju od učenika da prime COVID-19 vakcinu, kao što zahtijevaju vakcine protiv zaušnjaka i ospica? Da li će moje dijete imati restrikcije ako odbijemo vakcinaciju?

Trenutno, učenici nisu obavezni da prime COVID-19 vakcinu. Može proći neko vrijeme prije nego što se vakcina odobri i postane dostupna djeci.

DISTRIBUCIJA

Ko ispunjava uslove za vakcinu protiv COVID-a 19?

Sve odrasle osobe u državama Mizuri i Illinois imaju pravo na vakcinu protiv COVID-a 19.

Gdje ću moći da se vakcinišem?

Kako federalna vlada bude distribuirala više vakcina, nekoliko hiljada lokacija će vam biti na raspolaganju, uključujući, ali ne ograničavajući se na doktorske ordinacije, apoteke, bolnice i Federalno Kvalifikovane Domove Zdravlja (Federally Qualified Health Center – FQHC). Stanovnici države Mizuri mogu se registrovati za COVID-19 vakcinu na internet stranici covidvaccine.mo.gov/navigator i stanovnici države Illinois mogu se registrovati na coronavirus.illinois.gov/s/vaccination-location.

Da li je vakcina besplatna?

Svi ljudi, uključujući i one bez osiguranja, moći će da se vakcinišu besplatno. Nijedna osoba ne može dobiti račun za COVID-19 vakcinu. Ako je primjenljivo u vašoj situaciji, pružaoci vakcinacije mogu naplatiti administrativnu naknadu osiguranju, Medicaid-u ili Medicare-u.

POSAO/RADNO MJESTO I VAKCINACIJA

Da li moram da primim COVID-19 vakcinu da bi nastavio/la da radim?

Ne postoji federalni niti državni mandat za primanje COVID-19 vakcine. Centri za Kontrolu i Prevenciju Bolesti preporučuju vakcinu svim Amerikancima starijim od 16 godina.

Može li moj poslodavac zahtijevati da primim COVID-19 vakcinu prije povratka na posao?

Svaki poslodavac privatne kompanije donosi sopstvene odluke o tome da li će od svojih radnika zahtijevati da se vakcinišu.

Šta će se desiti ako odbijem vakcinaciju?

Ne postoje pravne posljedice (kao što su novčane naknade, sankcije ili kazne) zbog odbijanja vakcine. Ako se ne vakcinišete, nećete biti zaštićeni od virusa koji uzrokuje COVID-19. Pored toga, rizikujete da ovaj smrtonosni virus prenesete na saradnike i voljene osobe.

Mogu li dobiti otkaz zbog odbijanja COVID-19 vakcine?

Da, privatne kompanije bi vas mogle otpustiti zbog toga što niste dobili vakcinu protiv COVID-a 19, jer neke od njih smatraju vakcinu kao dio uslova za zaposlenje. Većina

kompanija još uvijek nema uspostavljene zakone. Neki zaposlenici mogu biti oslobođeni vakcinacije iz zdravstvenih ili vjerskih razloga.

GRIPA I COVID-19

Ako sam alergičan/na sezonsku vakcinu protiv gripe, trebam li primiti COVID-19 vakcinu?

Trebalo bi da razgovarate sa svojim doktorom koji će vam pomoći da utvrdite rizik. Zavisice na šta ste tačno alergični i da li je to sastojak COVID-19 vakcine.

Da li će me vakcina protiv gripe zaštititi od koronavirusa?

Influenca (gripa) i COVID-19 pripadaju različitim porodicama virusa, tako da jedna vakcina nije zamjenjiva za drugu. Važno je da ove godine uzmete u obzir i vakcinu protiv gripe.

Da li treba da primim i vakcinu protiv gripe i protiv COVID-a 19?

Vakcina protiv sezonske gripe vas neće zaštititi od COVID-a 19. Biti istovremeno zaražen i gripom i COVID-19 virusom može dovesti do ozbiljnije bolesti, zbog čega je sada važnije nego ikad razmisliti o primanju vakcine protiv gripe i COVID-a 19.

Informacije su pružili:

Mizuri – www.covidvaccine.mo.gov

Illinois – www.dph.illinois.gov/covid19/vaccination-plan